

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2015 roku Sąd Rejonowy w Płocku zasądził od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. kwotę 989,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22 lipca 2013 roku do dnia zapłaty (pkt I), w pozostałej części powództwo oddalił (pkt II) oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 732,42 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt III).

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona powodowa, zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt II i III. Zaskarżonemu wyrokowi powódka zarzuciła:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności:

a) naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. poprzez nadużycie zasady swobodnej oceny dowodów przy ocenie dowodu z opinii biegłego sądowego mgr inż. P. J. i oparcie rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie na tejże opinii, która nie jest miarodajna dla rozstrzygnięcia sprawy, albowiem:

- biegły samowolnie dokonał uśrednienia stawek najmu, podczas, gdy w przedmiotowej sprawie istotne było ustalenie przedziału cen rynkowych, stosowanych przez innych przedsiębiorców działających na lokalnym rynku; najistotniejszy fakt, pominięty przez Sąd I instancji, odnosi się do tego, że z opinii biegłego jednoznacznie wynika, że w niniejszej sprawie przedział cen najmu pojazdu zastępczego na rynku lokalnym to ceny od 110,70 zł do 282,28 zł brutto – co dowodzi, że dobową stawką najmu przyjętą przez powódkę, tj. 223,48 zł brutto mieści się w tym przedziale, jest stawką rynkową, która winna podlegać uwzględnieniu przy obliczaniu należnego odszkodowania ubezpieczeniowego z tytułu najmu pojazdu zastępczego w niniejszej sprawie,

- Sąd I instancji w oparciu o ustalenia zawarte w opinii biegłego błędnie przyjął, iż wysokie stawki najmu proponowane przez serwisy naprawcze nie stanowią rynkowych cen najmu pojazdów zastępczych, co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, wbrew znaczeniu pojęcia rynku lokalnego, że warsztat (...) Sp. z o.o. zs. w P. nie kształtuje cen na rynku lokalnym w zakresie usług najmu pojazdów zastępczych, a w konsekwencji, iż stawka dobową najmu pojazdu zastępczego w wysokości 223,48 zł brutto nie może być podstawą do ustalenia należnego powodowi odszkodowania,

b) naruszenie przepisu art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c. poprzez nieuzasadnione pominięcie dowodu z dokumentów prywatnych przedłożonych w załączeniu do pozwu, tj. ofert wypożyczalni w postaci wydruków internetowych wskazujących na stosowane w dacie przedmiotowego najmu stawki, stanowiących dowód, iż stawka dobową najmu zastosowana przez warsztat w niniejszej sprawie była stawką stosowaną na rynku lokalnym i nie była zawyżona, co uzasadniało jej uwzględnienie, jako stawki rynkowej w przedmiocie ustalenia należnego powodowi odszkodowania,

c) naruszenie przepisu art. 248 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w wyniku wadliwego założenia Sądu I instancji, iż zgłoszony w pozwie w pkt 10 ust. 13 wniosek dowodowy, tj. zobowiązanie przez Sąd usługodawców na rynku lokalnym do przedłożenia cenników stawek obowiązujących w dacie szkody za dobę najmu pojazdu zastępczego o zbliżonych

parametrach do pojazdu uszkodzonego, był nieprzydatny, pomimo zrealizowania tegoż wniosku przez biegłego powołanego w niniejszej sprawie,

a przede wszystkim pomimo jego zasadności w przedmiocie ustalenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, co wskazuje na wadliwą ocenę materiału dowodowego w sprawie przez Sąd I instancji,

d) naruszenie przepisu art. 232 k.p.c. w zw. z art. 207 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, iż pozwany w treści odpowiedzi na pozew skutecznie zakwestionował wysokość stawki najmu pojazdu zastępczego za dobę przyjętej przez powódkę, tj. 223,48 zł brutto, podczas gdy pozwany nie zarzucił, a ponadto nie udowodnił, że stawka stosowana przez powoda nie występuje na rynku lokalnym, co uzasadnia uznanie tejże stawki jako rynkowej, rzeczywistej i miarodajnej dla ustalenia należnego

w sprawie odszkodowania,

e) naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c. poprzez nieprawidłową ocenę dowodu z dokumentu prywatnego, tj. kartki z kalendarza załączonej do pozwu i błąd w ustaleniach faktycznych, że nastąpiła zwłoka w zgłoszeniu dodatkowych oględzin i zamówieniu części zamiennych, podczas gdy działania pracowników warsztatu wynikały z bieżącej organizacji pracy warsztatu;

2. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności:

a) naruszenie przepisu art. 361 i 363 k.c. poprzez błędną wykładnię i uznanie, iż przyznane odszkodowanie nie musi pokrywać w całości poniesionych przez uszkodzonego udokumentowanych i uzasadnionych kosztów najmu pojazdu zastępczego zgodnie z zasadą pełnego odszkodowania.

W oparciu o powyższe zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. w pkt II i III poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 2.158,04 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22 lipca 2013 roku do dnia zapłaty i kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w części, tj. w pkt II i III oraz przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Skarżąca wniosła ponadto

o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym wedle norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca zawarła wniosek dowodowy o dopuszczenie i przeprowadzenie przez Sąd II instancji dowodu z dokumentów prywatnych, tj. Komunikatu w sprawie wytycznych dotyczących zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego z dnia 21.09.2010 r. oraz Wytycznych dotyczących likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych KNF z grudnia 2014 roku, na okoliczność potwierdzenia, iż stawka dobowego najmu pojazdu zastępczego, tj. 223,48 zł brutto ma charakter rynkowy i jest podstawą do ustalenia wysokości należnego odszkodowania. Powódka podniosła, że potrzeba powołania tychże dowodów wynikała na skutek wydania przez Sąd I instancji rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, wobec argumentacji zawartej w uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o oddalenie apelacji powódki oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja powódki nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wbrew twierdzeniom powódki Sąd I instancji dokonał wszechstronnej oceny całego zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie naruszając przy tym zasady swobodnej oceny dowodów, i wywiódł z niego logiczne wnioski, zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. W ten sposób dokonane ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Zarzuty apelacji stanowią w rzeczywistości polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu Rejonowego, w ramach których powódka przedstawia własną ocenę zebranego materiału dowodowego.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów za chybiony uznać należy zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c.

Podkreślenia wymaga, że Sąd Rejonowy w sposób klarowny i wyczerpujący wyjaśnił przyczyny, dla których ustalając wysokość stawki czynszu najmu pojazdów zastępczych klasy C występujących na rynku lokalnym uwzględnił stawki stosowane przez podmioty zajmujące się wyłącznie najmem i z drugiej strony nie uwzględnił stawek stosowanych przez zakłady naprawcze oraz wypożyczalnie działające przy lotniskach. Z uwagi na to, że cel opinii biegłego sądowego stanowiło ustalenie stawki wynajmu na rynku lokalnym, jako uzasadnione uznać należało odróżnienie firm zajmujących się wynajmem samochodów w głównym zakresie swojej działalności, zarówno ogólnopolskich, jak i lokalnych, od podmiotów świadczące usługi wynajmu pojazdów przy lotniskach, których działalność ukierunkowana jest na określonych klientów, nieposiadających innego środka transportu na terenie kraju

oraz od samochodowych warsztatów naprawczych, wynajmujących pojazdy zastępcze klientom korzystającym z usług serwisu. Dopiero dokonanie analizy różnych grup podmiotów i uwzględnienie wszystkich związanych z tych czynników pozwoliło odzwierciedlić rzeczywiste rynkowe stawki wynajmu pojazdu. Do ustalenia stawki rynkowej należało uwzględnić specyfikę rynku oraz wyselekcjonować do badania grupę podmiotów reprezentatywnych. Taką reprezentatywną grupą dla rynku lokalnego były podmioty zajmujące się wynajmem pojazdów zastępczych, jako główną działalnością gospodarczą. Słusznie zatem z dokonanych obliczeń Sąd I instancji wyeliminował stawki stosowane

przez warsztaty naprawcze, jako że główną prowadzoną przez nie działalnością

jest działalność naprawcza i serwisowanie pojazdów. Sąd I instancji zwrócił uwagę, że firmy naprawcze nie pobierają kaucji za wynajem wypożyczonego przez nie pojazdu.

Nadto warsztaty naprawcze dysponują znacznie mniejszą ilością wynajmowanych pojazdów niż duże sieci wynajmu pojazdów, a prowadząc tego typu uboczną działalność względem głównej działalności, czyli naprawy pojazdów, zajmują niewielką część rynku. Szeroko rozumiany rynek wynajmu pojazdów zdominowany jest zatem nie przez warsztaty naprawcze, a przez duże i mniejsze firmy profesjonalnie w swojej głównej działalności zajmujące się wynajmem pojazdów. Słusznie również wskazał Sąd I instancji, że sposób rozliczenia kosztów przy najmie pojazdów zastępczych oferowanych przez zakłady naprawcze ma charakter bezgotówkowy, gdzie faktycznym płatnikiem nie jest wynajmujący, ale ubezpieczyciel sprawcy, podczas gdy przy standardowej usłudze najmu samochodu klient zobowiązany jest wpłacić kaucję na zabezpieczenie wydawanego pojazdu. Powoduje to,

że cena nie jest kształtowana w sposób rynkowy w oparciu o konkurencję między przedsiębiorcami, warsztat może bowiem w umowie z klientem dowolnie ustalać stawkę najmu, a zatem stosowane przez warsztaty ceny wynajmu pojazdów zastępczych nie odzwierciedlają rzeczywistych stawek rynkowych. Z kolei gdy chodzi o stawki stosowane przez podmioty świadczące usługi wynajmu pojazdów przy lotniskach, nie odzwierciedlają one cen rynkowych, gdyż ich działalność ukierunkowana jest na określonych klientów,

nie posiadających innego środka transportu na terenie kraju. Wskazane czynniki w sposób niewątpliwie wpływają na kształtowanie się ceny wynajmu pojazdu zastępczego,

która w zakładach naprawczych oraz wypożyczalniach usytuowanych przy lotnisku

z powyższych względów jest wyższa w stosunku do stawek proponowanych przez podmioty zajmujące się najmem pojazdów jako główną działalnością gospodarczą.

Z tych względów oferty podmiotów zajmujących wyłącznie wynajmem pojazdów uznać należy za najbardziej wiarygodne źródło danych o rynkowych stawkach wynajmu.

W ocenie biegłego stawki wynajmu pojazdów klasy C na lokalnym rynku wynosiły przy wynajmie wynoszącym 23 dni od 90,00 zł do 142,00 zł brutto. Stawki te w sposób znaczący odbiegają od wskazanej przez powodową spółkę stawki w wysokości 223,48 zł brutto, przewyższając znacząco maksymalną stawkę ustaloną przez biegłego. Również przedstawione przez stronę powodową oferty wypożyczalni w portach lotniczych, t.j. E., S., A. przewidywały stawki oscylujące między 150,25 zł a 221,53 zł netto zł za dobę, co również znacznie przewyższa ceny stosowane przez podmioty zajmujące się typowym wynajmem pojazdów zastępczych. Potwierdza to zaprezentowaną wyżej argumentację odnoszącą się do kształtowania cen przez zakłady naprawcze oraz wypożyczalnie w portach lotniczych na poziomie wyższym niż panuje na rynku lokalnym.

Dodatkowo zauważyć należy, że strona powodowa nie zgłosiła żadnych uwag do opinii uzupełniającej. Sąd Okręgowy nie dopatrzył się w niej żadnych nieprawidłowości i uznał ją za całkowicie miarodajną i przekonującą podstawę poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych w zakresie wysokości stawki najmu.

Powołując się na powyższą argumentację Sąd Okręgowy nie uwzględnił również zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c. poprzez nadużycie zasady swobodnej oceny dowodów w postaci dokumentów prywatnych – ofert wypożyczalni samochodów o zasięgu ogólnopolskim. Wbrew stanowisku powódki, specyfika podmiotów oferujących wynajem pojazdów zastępczych w portach lotniczych przemawiała za nieuwzględnianiem oferty tych podmiotów przy ustalaniu wysokości rynkowej stawki ceny wynajmu w niniejszej sprawie.

Chybiony okazał się także zarzut naruszenia art. 248 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c.

W zakresie wniosku dowodowego z punktu 10 ust. 13 pozwu, t.j. o zobowiązanie na podstawie art. 248 k.p.c. wymienionych przez powoda podmiotów do przedłożenia cennika usług zawierającego informację o stosowanej przez ten podmiot stawce za jedną dobę wynajmu pojazdu zastępczego porównywalnego parametrami do pojazdu wynajętego w przedmiotowej sprawie, Sąd Rejonowy wniosek ten oddalił na rozprawie w dniu 13 sierpnia 2015 roku. Strona powodowa nie zgłosiła zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. Zgodnie z powołanym przepisem strony mogą w toku posiedzenia, a jeżeli nie były obecne – na najbliższym posiedzeniu, zwrócić uwagę sądu na uchybienia przepisom postępowania, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu. Zarzut powoda nie dotyczy takiego naruszenia prawa procesowego, które sąd powinien wziąć pod rozważę z urzędu. Nadto strona nie uprawdopodobniła, iż nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy. Wywołuje to określony w art. 162 k.p.c. skutek w postaci utraty przez stronę powodową prawa powoływania się na dane uchybienie w dalszym toku postępowania.

Bezzasadny jest także zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. w zw. z art. 207 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że pozwana skutecznie zakwestionowała wysokość stawki przyjętej przez powódkę i udowodniła, że stawka ta nie występuje na rynku lokalnym. Przeczy temu wprost treść odpowiedzi na pozew, w której pozwana podniosła, że jest zobowiązana jedynie

do zwrotu kosztów najmu po cenach przyjętych standardowo na danym rynku.

Na okoliczność ustalenia stawek stosownych na rynku (...) w kwietniu i maju 2013 roku pozwana zgłosiła wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy z zakresu motoryzacji. Przeprowadzony dowód z opinii pisemnej i opinii ustanej uzupełniającej dowiódł zasadności zarzutu zawyżenia stawki dochodzonej przez powódkę.

Nie zasługiwał na uwzględnienie także zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw.

z art. 245 k.p.c. poprzez nieprawidłową ocenę dowodu w postaci kartki z kalendarza załączonej do pozwu i przyjęcie, że uzasadniony czas naprawy uszkodzonego pojazdu,

a co za tym idzie – uzasadniony czas najmu pojazdu zastępczego – wynosił 21 dni, a nie jak twierdziła powódka 23 dni. Przyjmując czas naprawy pojazdu z uwzględnieniem okresu technologicznej naprawy, czasu oczekiwania na części, oczekiwania na oględziny

oraz zatwierdzenie kosztorysu i dni wolnych Sąd oparł się na opinii biegłego sądowego. Biegły w sposób logiczny wyjaśnił, z jakich przyczyn przyjął 21 dni jako czas z jednej strony niezbędny a z drugiej wystarczający do przeprowadzenia naprawy uszkodzonego pojazdu. Ustalenie tej okoliczności wymaga wiadomości specjalnych. W takim wypadku dowód

z opinii biegłego sądowego nie może być zastąpiony innym dowodem, w tym dowodem

z dokumentu prywatnego. Dodatkowo wskazać należy, że dowód, na który powołuje się powódka potwierdza wyłącznie faktyczny czas jaki upłynął od zlecenia naprawy uszkodzonego pojazdu do jej zakończenia. Czas ten nie jest równoznaczny z okresem,

w jakim naprawa winna zostać dokonana, gdyby w toku procesu naprawczego wszystkie czynności były podejmowane bez zwłoki.

Odnosząc się do wniosku dowodowego zgłoszonego w apelacji, w ocenie Sądu Okręgowego był on spóźniony, co skutkowało jego oddaleniem na podstawie art. 381 k.p.c. Wysokość stawki za dzień najmu pojazdu zastępczego była sporna między stronami

już w toku postępowania likwidacyjnego, zatem nie można przychylić się do stanowiska powódki, że potrzeba powołania tego dowodu pojawiła się dopiero na skutek wydania orzeczenia przez Sąd I instancji. Na marginesie wskazać można jedynie, że komunikaty Komisji Nadzoru Finansowego, na które powołała się powódka w apelacji, zawierają

jedynie wytyczne określające zasady wynajmu pojazdu zastępczego w ramach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdów mechanicznych skierowane do ubezpieczycieli. Nie mają one charakteru normatywnego,

nie mogą w szczególności korygować zasad ustawowej odpowiedzialności odszkodowawczej, mogą natomiast jedynie wpływać na praktykę zakładów ubezpieczeń przez określenie „standardów” ujednolicających postępowanie likwidacyjne.

Podsumowując dotychczasowe rozważania wskazać należy, że w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji nie naruszył dyspozycji przepisu art. 233

§ 1 k.p.c., a ze zgromadzonego materiału dowodowego wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym. Zatem ocena ta nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i jako taka musi się ostać. Należy podnieść, że tylko w wypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo – wbrew zasadom doświadczenia życiowego – nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Strona apelująca uchybień takich, jak powyższe nie wykazała.

W świetle powyższego zarzut naruszenia art. 361 i art. 363 k.c. poprzez błędną wykładnię przy ustalaniu wysokości odszkodowania za najem pojazdu zastępczego okazał się również bezskuteczny. Sąd Rejonowy prawidłowo bowiem zastosował wskazane przepisy prawa materialnego dotyczące wymiaru obowiązku odszkodowawczego ubezpieczyciela, uwzględniając, że w jego zakresie mieszczą się jedynie niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty najmu pojazdu zastępczego.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację powódki jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c., obciążając skarżącą kosztami postępowania apelacyjnego

na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Zasądzona od powódki na rzecz pozwanej kwota 300,00 zł stanowi wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej, będącego radcą prawnym, określone na podstawie § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U z 2013 r., poz. 490, ze zm.).